

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအဖျၢၣ်

လၢယူၤ ၂၀၁၅

“ထဲဒၣ်ပကလုၢ်န့ၣ်ပမၤတၢ်ဆီတလဲမန့ၣ်ကသ့လဲၣ်”

တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး သဝီဖိအတၢ်မၤခိဆၢ သ့ၣ်တဖၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး

“မ့ၢ်,ခဲအံၤန့ၣ်ကွၢ်လၢ ပမိၢ်ပာ်ဖဲအဟီၣ်ခိၣ်လၢအဟ့ၣ်သၢတၢ်ပှၤတဖၣ်အံၤမၤ...ဟးဂီၤကွၢ်ခဲလၢကလံၤအဲၣ်သ့ၣ်မၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီးဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့,မ့ၢ်မၤပဲဒၣ်တခီ ပဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ပဟီၣ်ခိၣ်, တၢ်ဆါခိၣ်ဆါသး ဘၣ်ဆၣ်ပတ ဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်နီတ မံၤဘၣ်. အဲၣ်သ့ၣ်မၤဖျါမၤနးပှၤ ကကဲထဲလဲၣ်. ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိစံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မန့ၣ်လဲၣ်. ပမ့ၢ်ဒၣ်ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိ ဒိသိးသိး ဘၣ်မန့ၣ်အယီၤလၢအဲၣ်သ့ၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲ ပှၤဂၤကဘၣ်ဖျါ ဘၣ်နး မ့တမ့ၢ် ကဘၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်လဲၣ်. အဲၣ်သ့ၣ်ကွၢ်လၢဒၣ်ထဲ နီၣ်တဂၤအတၢ် ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျါဒီး ကဒီးန့ၣ်ဘၣ် စတခါဒီး တက့ၢ်ဆီမိၣ်တၢ် လၢပှၤဂၤက ဘၣ်ဖျါဘၣ်နးအဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်ဝဲအံၤ တမ့ၢ်ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိဘၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ် ဖိလီၤ. ...ဒိအဲၣ်သ့ၣ်အစ့ထၢ်အိၣ်အသိး အဲၣ်သ့ၣ် ဖဲအဆၣ်ဒီးမၤ ဒီးမၤဝဲသ့ ဘၣ်ဆၣ်လၢပ ဝဲဂီၢ်တခီ ထဲဒၣ်ပကတၢ်တၢ်တၢ်အံးန့ၣ် ပမၤတၢ်မန့ၣ်ကသ့လဲၣ်.”

နီၣ်ထဲ---, ဒ---သဝီ, ကြၢၢ်တုကီၢ်ဆၢ, ဒုပျၢၣ်ယာ်ကီၢ်ရၢၢ် ကလံၤထံးကညီကီၢ်ဖဲၣ် (တၢ်မၤတၢ်ထီၣ်လိာ်သံကွၢ်ဖဲ လၢနီၣ်ဝဲဘၣ်, ၂၀၁၄)

“တၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ် စ့အိၣ်လီၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် လၢတၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်အံၤတဖၣ်န့ၣ် တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်. ..အဲၣ်သ့ၣ်ဝဲယၤလၢ, နမ့ၢ်ဝဲအါတၢ်ဒုနတဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့နီတဘးဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ, ယတဲတၢ်တဘျီလၢဘၣ်.”

နီၣ်အ---,တ---သဝီ,မးလုလၢၢ်ကရူၢ်,ဒွဲၣ်လိကီၢ်ဆၢ,ဖျၢၣ်ပျၢၣ်ကီၢ်ရၢၢ်/မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးကညီကီၢ်ဖဲၣ်(တၢ်ဟံးန့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အလံာ်ကွၢ်ဂီၤ, ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အံၤဖဲ လၢယူၤလံ, ၂၀၁၄)

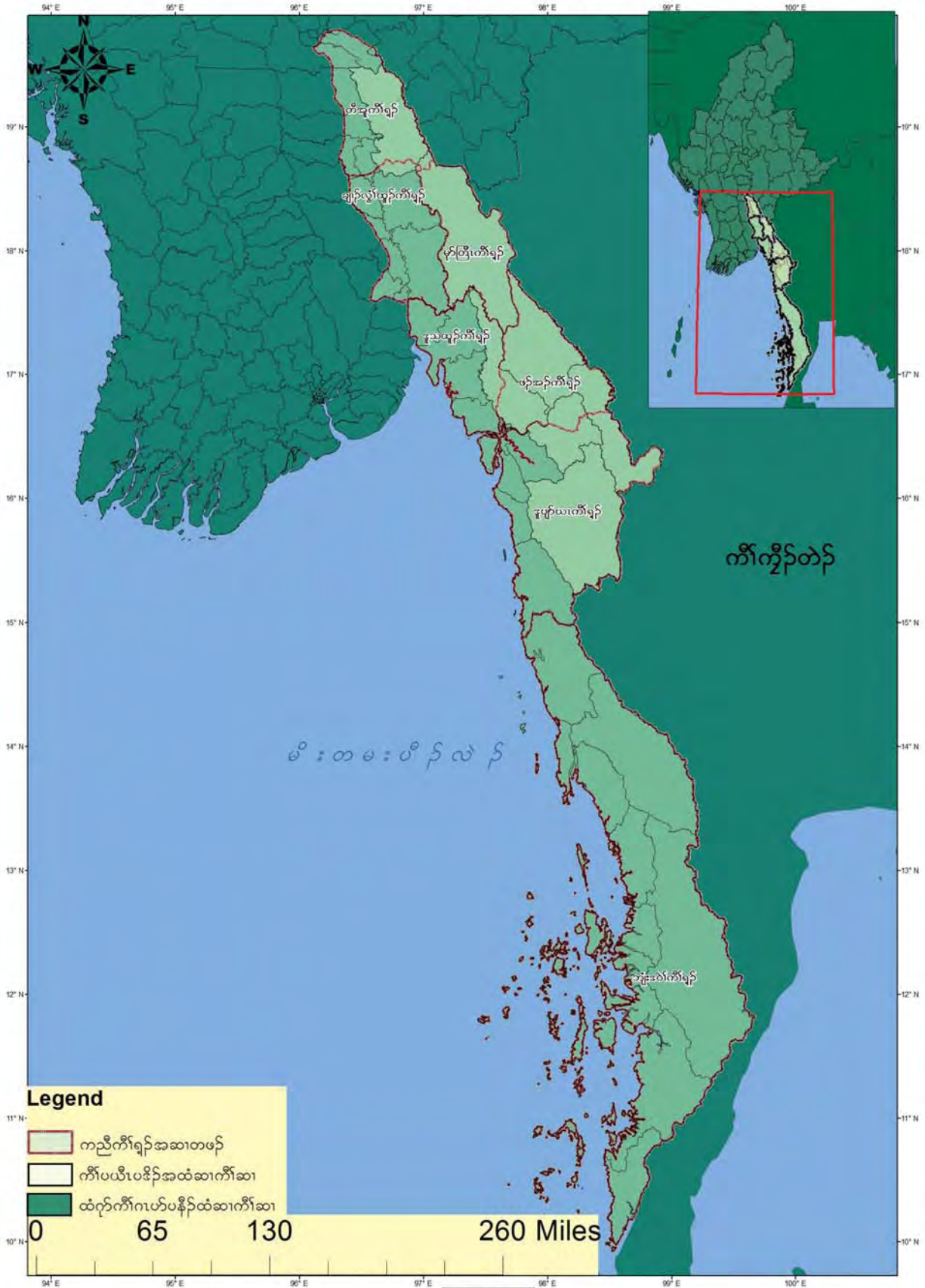
စးထီၣ်ဖဲ လၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၀၁၂ နံၣ်န့ၣ်, ကညီပှၤတဝါတဖၣ်လၢအအိၣ် ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်အံၤ ရၤလီၤအသးဆူ တၢ်လီၤသက့ၢ်ဆးဒးန့ၣ်လီၤ.စးထီၣ်ဖဲ ကညီဒီ ကလုၢ်စၢဖျါကရၢၢ်(ခ့ၣ်အဲၣ်ယျၢၣ်)ဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် မၤတၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးပတြီၤ ဖဲလၢယနူၤအါရံၤ၂၀၁၂န့ၣ် အခါလံၤလံၤန့ၣ် တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပှၤဒီး ထံဂုၤကီၢ်ဂၤမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် အတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျါဒီး အတၢ် ဘျးလီၤကျိၤစ့သ့ၣ်တဖၣ် အါထီၣ်ဝဲ ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂီၢ်ကီၢ်လၢ အပိာ်ထွဲထီၣ်အခံ လၢ တၢ်ဟံးဆူၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် လၢတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျါအဂီၢ် ဒီး တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဂီၢ်ကီၢ်ဖးဒိၣ်တ မံၤလၢ ကညီပှၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်တၢ်လီၤ ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး အပူၤန့ၣ်လီၤ.သဝီဖိ သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢအတၢ်ပာ်သးလၢ တၢ်တီၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သမၤကွၢ်အီၤလၢ တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢတၢ် တီၢ်ပာ်ယာ်အီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢတၢ်မၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်အီၤ ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးန့ၣ်အါတက့ၢ် တၢ်တဟ့ၣ်အီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတလၢတပှၤ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်တီၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအါဒၣ်တက့ၢ်ကဲထီၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖျါ စ့ၤကိးဖိမ့တမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျးတအိၣ်နီတမံၤလၢလီၢ်ကဝီၤပှၤတဝါဖိ တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ မ့ၢ်တခီ ကဲထီၣ်ကွၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢ တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်ဒီး ခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤတဘျီအံၤ အတၢ်ပညိၣ်တခီ မ့ၢ်ဝဲလၢ ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ပာ်သးလၢတၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်,အတၢ်ပိာ်ထွဲ ထီၣ်အခံ တဖၣ် ဒီးပှၤတဝါအတၢ်မၤခိဆၢတဖၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ လၢအုၣ်ဖျါ ၂၇သီ ၂၀၁၄နံၣ်အနံၤန့ၣ်. သဝီဖိတဖၣ်လၢ ဒိၣ်ဖးခိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်သး လၢကပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်သးလၢ အထီၣ်ဒါဝဲတၢ်ကတုၢ်ထီၣ်ထံတမၢ်အသီတဖျါဖဲ ဒုလီၤကျိၤပှၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တုၢ်ထီၣ်ထီၣ်ထံထံတမၢ်ဖဲ ဒုလီၤကျိၤပှၤအံၤ မၤဟး ဂီၤဝဲစံၣ်ပျီသ့ၣ်တဖၣ် ခိဖျါလၢထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဒီးတၢ်စုၢ်ကိးလီၤဘၢကွၢ်ဆူထံဖိလံာ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါဒီးတၢ်ကတုၢ်န့ၣ်အဲၣ်သ့ၣ်တၢ်အသီတဘိ လၢလီၢ်ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ထီၣ်ဟးလီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ပှၤ ကညီဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.(တၢ်ဂီၤ-KHRG)

ကညီထံဆၢကီၢ်ဆၢလာ၊ ပုၤလၢ်ကဝီၤဖိ ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်လၢဆဲးလၢတၢ်ယုၤထံၣ် သ့ၣ်ညါအိၤတဖၣ်

ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်

- စးထီၣ်လၢ လါဒိၣ်စဲဘၢၣ် ၂၀၁၂ နံၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢ တၢ်တ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ ကျဲၤတဖၣ် လၢအပၣ်ယုၤကီၢ်အ့ၣ်ကျဲၤမ့ၢ်ဖးဒီးအံၤ,ဘၣ်တၢ် သ့ၣ်ညါအိၤခိၣ်ဖျါလၢသ ဝီဖိအတၢ်အုၣ်သး ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဂ့ၢ်ဒိၣ်တမံၤလၢ အဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အံၤ ပထံၣ်ဘၣ်အိၤလၢဆိဒ်တၢ်ဖဲ န့ၣ်ပုၤယၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်ပူၤဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်လီၤလၢ KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကစီၣ် အါမးလၢအဘၣ်ယးဒီး တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ စးထီၣ်လၢ လါဒိၣ်စဲဘၢၣ် ၂၀၁၂ နံၣ် တုၤ လၢ ယၢ်န့ၣ်အါရံၤ ၂၀၁၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် လၢတၢ်ကမၤ ထံၣ်ဂံၢ်သဟီၣ်ထံတမၢ် အဂီၢ်အံၤ တဆိတုၤဘၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အလီၤဘၣ်ယိၣ်ဝဲနးနးကလဲာ် လၢသဝီဖိတဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲသဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ လၢ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အံၤ ခါဆူၣ်ညါလၢ အကဲထီၣ်သးသ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဟးဂီၤကွဲာ် ဟီၣ်ခိၣ်လီၤခိၣ်ဖျါလၢထံလုၢ်ဘၢကွဲာ်အိၤ တနံၣ်ဘၣ်တနံၣ် လၢပူၤလၢအ အိၣ်ဘူးဒီး ထံတီၢ်ကီၢ်လီၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်အိၤ လီၤဆိဒ်တၢ်သဝီဖိတဖၣ် လၢအအိၣ်ဘူးဒီး တၢ်လီၤလၢတၢ်ကတုၤထီၣ်ဝဲ ဟၣ်ကွဲာ်ထံတမၢ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

“ဖဲတၢ်ကိးတၢ်အိၣ်ဖျါအဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်စံးဝဲလၢတၢ်ဘျီထီၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဝဲဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဟ့ၣ်လီၤပုၤမ့ၢ်အူၣ်အါန့ၣ် အန့ၢ်ပကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျီတၢ်ဖျါလၢပတၢ်အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဂဲၤပတၢ်ကထီၣ်လီၤ. တၢ်လီၤလၢထံလုၢ်ဘၢအိၣ်အလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပူၤကဟ့ၣ်က့ၤအပူၤကလံၤလၢအတၢ်လီၤမၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးစ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်စံးဝဲလၢပူၤလၢအဟံၣ်လီၤမၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်သးကွဲာ်အလီၤဆူၣ်ပကီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤလၢတၢ်န့ၣ်အဟံၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အခိၣ်အမ့ၢ်တခါလၢပဂီၢ်လၢပကသးလီၤသးကျဲၤဆူၣ်တၢ်လီၤအဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒု တအိၣ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်, လၢတၢ်န့ၣ်အဟံၣ်ပအိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်အံၤလီၤ.”

စီၤ ဒ---, (ခါ, ၅၃နံၣ်), ည---
 သဝီ, တုၤသိၣ်ကီၢ်ဆၢ, ဖၣ်ပူၣ်ကီၢ်ဂ့ၢ်
 (တၢ်ကဲ ထီၣ်သးတၢ်ပၤဖျါဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၤ
 ဖဲ လၢယုၤလံး, ၂၀၁၃)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဟံးဖျါထီၣ်ဝဲစံးပျီတဘျီဖဲထီၣ်လီၤသဝီ, ကိးတရံးကီၢ်ဆၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွဲာ်န့ၣ်, သ့ၣ်လုၢ်ခိၣ်ပန့ၣ် တုၤကျဲၤလီၤလီၤ ဖဲစံးအဝဲအံၤအပူၤဒီး ကျဲၤအံၤဘၣ်တၢ်က့ၤတကဒီးအိၤအသိးတဘျီဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ကးတၢ်ကွဲာ်ဝဲထံတီၢ်ကျဲၤအယံထံထီၣ်ဘၢကွဲာ်စံးပျီအံၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

- တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအလၢကဲထီၣ်သးအခိၣ်ကတၢ်ခိၣ်ဖျါလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်န့ၣ် ပၣ်ယုၤဝဲတၢ်မၤဟး ဂီၤကွဲာ်ဝဲ သဝီဖိတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျဲ ဒီးန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢအခိၣ်တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်, စံာ်ဖျါ ဒီးကျိးတဖၣ်ဘၣ်တၢ် ပညိၣ်အိၤလၢတၢ်ကတုၤ ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်လၢထံတမၢ်အံၤတခါ မၤဟးဂီၤကွဲာ်ဝဲ လီၤကဝီၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤတဖၣ်ဖဲကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးဒီး တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပီၣ်သကိးလၢအတလၢတပုၤဘၣ်အံၤ ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအကဲထီၣ်သး လၢပထံၣ်သ့ၣ်ညါအိၤ လၢခါဆူၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးအခါန့ၣ်, သဝီဖိ သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စ့အဝဲသ့ၣ်တဆဲးတက့ၢ် မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ခိးဒီးဒၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ် လၢ တၢ်ကဟဲဟ့ၣ်စ့အဝဲသ့ၣ်ကျိၣ်စ့န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပီၣ်ကဲထီၣ်သးအလီၤ န့ၣ်, အါဒၣ်တက့ၢ် သဝီဖိမ့ၢ်တဟ့ၣ်တၢ်ပျဲဒၣ်လဲာ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ် ကဆဲးမၤအသးဒ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤအိၣ်ဟံးဝဲအသိး ဒီး ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢ အကပိာ်ထွဲ ထီၣ်သးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထုးထီၣ်ကွဲာ် ဟီၣ်လၢန့ၣ်ဆၢခိၣ် တၢ်ထုးတၢ်တီၢ်

- တၢ်ခူၣ်ထူတဖၣ် ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢ အဟဲအါထီၣ်ဝဲ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ထုးထီၣ်ကွဲာ် ဟီၣ်လၢန့ၣ်ဆၢခိၣ်တၢ်ထုးတၢ်တီၢ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤအကျါတခါ ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအါကတၢ် လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ဒီးတၢ်အံၤ ပထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်အိၤ လီၤလီၤဆိဆိ ဖဲ န့ၣ်လိ ကီၢ်ဆၢ, ဖၣ်ပူၣ်ကီၢ်ဂ့ၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- သဝီဖိတဖၣ် ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ထုးထီၣ်ကွဲာ်ဟီၣ်လၢန့ၣ်ဆၢခိၣ်တၢ်ထုးတၢ်တီၢ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤ, လီၤဆိဒ်တၢ် တၢ်ခူၣ်ထူ

တၢ်ဂီၤလၢအစုၣ်တဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အီၤဖဲ လၢယၢန့ၣ်အါရံၤ ၃၁ သီ ၂၀၁၃ န့ၣ် ဒီးမုၢ်ဝဲတၢ်ရုၣ်ထူလီၤတတိၤ ဖဲ ဘီၣ်ထီၣ်သဝီ. ဘံၤလုၤကိၢ်ဆၢၣ်, န့ၣ်သထူၣ် ကိၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤပၤဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ရုၣ်ထူအမဲၣ်ဖဲဒီးန့ၣ် ဒီးလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိလၢတခါမုၢ်ဝဲ ထံၣ်ထီၣ်အလီၤဒီးတၢ်ရုၣ်ထူအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤ လၢစုၣ်တဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အီၤဖဲ လၢ အဖြၢၣ် ၂၂ သီ ၂၀၁၃ န့ၣ် ဝဲ ချၢၣ် လွၢ်ထူၣ်ကိၢ်ရၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂီၤပူၤအံၤမုၢ်ဝဲ အူၤထီၣ် ခီၣ်န့ၣ် ပုၤပၤဝဲ သ့ၣ်တဖၣ် လၢ လၢၢ်ဒိၣ် ဒီးမူ ကိၢ်ဆၢၣ်အပူၤ လီၤ. ပုၤလီၤကဝီၤဖဲသ့ၣ်တဖၣ် ဂုၢ်ကျဲးစးတြီယၢ်တုၢ်ဝဲ သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.(တၢ်ဂီၤ-KHRG)

အံၤ ကဲထီၣ်ဝဲ တၢ်မၤဟးဂီၤန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢ ခိၣ်ခိၣ်မုၢ်မုၢ်, ပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဝဲ ကံၣ်စုၣ်ကသံၣ်တဖၣ် ဒီးပျဲလီၤဝဲ ဆူထံၣ်ကျိ ပူၤ ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ် လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျဲအဂီၢ်ဒီးသဝီဖိတဖၣ် ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အ သးလၢ ခိၣ်ယၢန့ၣ်ဆၢၣ်အသိး, ခိၣ်ဖျါလၢန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢဟး ဂီၤဝဲအယံ တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် ကဲ ထီၣ် က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီ, ဘၣ်မၤအိၣ်က့ၤတၢ်တကူ တ လၢလၢဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအပူၤ လၢကဟ့ၣ်ယၢၣ်ကွံၣ် ဝဲအဟီၣ် ခိၣ်လီၤ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး အတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်

- တၢ်သ့ၣ်ကိၣ်(ရီၤဘၢၣ်)အံၤ ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤ ဒီးအမုၢ် တၢ် ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် အခိၣ်သ့ၣ်တခါ လၢတၢ်ကမၤဝဲတၢ် သ့ၣ်တၢ်ဖျး အတၢ်တီၢ်ကျဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလဲၣ်ဂ့ၢ်ဒီးလဲၣ်ဂ့ၢ် တၢ်မုၢ်တၢ်ဘီ ဒီးအမုၢ် သ့ၣ်ပဟံၣ်,သးထူၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ် မၤအံး တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး တဖၣ် ပၣ်ယုၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢ အဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် လၢအမၤတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ် တီၢ်ကျဲၤအခိၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်ဝဲ ကိၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ကညီ သးခိးကိၢ်ဆၢ ဒီး လီၤကဝီၤပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၣ်အသိးစ့ၢ်ကိး ထံၣ်ကိၢ်ပဒိၣ်သး, ပုၤလၢအဆိၣ်ထွဲစၢၤ ပဒိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်, သးဖိၣ်စုကဝဲအဂၤဒီး ပုၤကူၣ်လဲၤ မၤကၢတၢ်ဖိ လၢအသးစဲ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး အတၢ်ကူၣ်ထီၣ်ခူသ့ၣ် အတၢ်မၤသး သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး လၢကိၢ် ပယီၤ မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤဒီးန့ၣ်လီၤ.

“ခိဖျါပုၤရုၣ်ထူသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ဒေၣ် ကံၣ်စုၣ်ကသံၣ်အါ အါဂီၢ်ဂီၢ်အယံပသ့ထံလၢထံကျိပူၤလၢပကလုၢ်ဒီးအီ အီၤအဂီၢ်တဘျီလၢဘၣ်.ပဘၣ်ယိၣ်လၢကကဲထီၣ် တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢပဂီၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.”
ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၤဖျါ ဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢ KHRG ပုၤထၢ တၢ်ကစီၣ်ဖိ, န့ၣ်လီၤကိၢ်ဆၢၣ်,ဖၣ်ပူၣ် ကိၢ်ရၣ်, ကလံၤ စိး ကညီကိၢ်စဲၣ် (ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤဖဲလၢ ယူၤ,၂၀၁၄)

- သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အါတက့ၢ် ကိၢ်ပယီၤနီၢ် တဂၤ ခီၣ်န့ၣ်တဖၣ် ဒီးပုၤဒိၣ်ကျိၣ်ခိၣ်စ့တဖၣ် မုၢ်ဝဲ ပုၤမၤအါ မၤသီတၢ် အခိၣ်သ့ၣ် လၢအဘၣ်ယးဒီး တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ် ခိၣ်ကပံၣ် လၢတၢ်ထူးထီၣ်ကွံၣ်ဟီၣ်လၢန့ၣ်တၢ်ထူးတၢ် တီၢ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ညီနီၢ်ကူၣ် ထီၣ်ခူသ့ၣ်သကိးတၢ်ဒီး သးဖိၣ်စုကဝဲတဖၣ် ဒီးကိၢ်ပယီၤပ ဒိၣ်ပုၤန့ၣ်စဲန့ၣ်ကမိၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါတက့ၢ်န့ၣ်, သဝီဖိတဖၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲ စ့အိၣ်လိးအိၣ်ဝဲ တဆံးတက့ၢ် မ့တမုၢ် တၢ်တ ဟ့ၣ်လီၤ စ့အိၣ်လိးနီတမံၤ လၢဟီၣ်ခိၣ် လၢတၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ် အီၤအဂီၢ် ဘၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးဟံၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ် မၤဝဲတၢ်တၢ်ပီၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ် သကိးတၢ်ဒီး သဝီဖိတဖၣ်လၢ တချးဒီးတၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်န့ၣ် အိၣ်ထဲစ့ၢ်ကိးဘျီ ဧၤလီၤ. အဒိတခါန့ၣ်, သဝီဖိတဖၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲဒေၣ်လၢ တၢ်မၤဆူၣ်အဝဲ သ့ လၢကဆဲးလီၤအစု မုၢ်ကျၢၢ်ဆူလံၣ်

“ပုၤဖိၣ်ဖိမုၢ်ဆၢၣ်မုၢ်ဂီၤလၢအစံၣ်လီၤတအိၣ်လၢအမၤအိၣ် ခုးသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်ဂီၢ်ကသ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်လီၤတ အိၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်ပစံးသ့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမုၢ်လၢသးပုၤပၤတၢ် အိၣ်ဝဲအါဖုလၢလီၤကဝီၤအပူၤဒီးပုၤသးဖိဒီးသဝီဖိတ နီၤ မၤသကိးတၢ်ဒီးဆါလီၤအိၣ်ကွံၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဆူပုၤဒိၣ်ကျိၣ် ဒိၣ်စ့အအိၣ် လၢအအိၣ်လၢ တၢ်လီၤအ ဂၤဒီး ပုၤဒိၣ်ကျိၣ် ဒိၣ်စ့ သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်လီၤက့ၤရီၤဘၢၣ်အယံ လီၤ.”
ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၤဖျါဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢ KHRG ပုၤထၢတၢ်စီၣ်ဖိ, ကြၢၢ်တုကိၢ်ဆၢၣ်, န့ၣ်ပျၢၣ်ယၢၣ်ကိၢ်ရၣ်-ကလံၤထံးကညီ ကိၢ် စဲၣ် (ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤဖဲလၢဖုၤတြုၤအါရံၤ, ၂၀၁၄)

- တၢ်ဟံးဆူဂ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢ အဖျါဒိၣ်ကတၢ် ၆ အဘၣ်တၢ်ဟံးဆူဂ်အီၤ လၢပုၤနီၣ်တၢ်ပၤဘၣ်အဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤဟီၣ်ခိၣ်လၢ ပုၤအါဂၤပၤဘၣ်အီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်လၢ ပုၤအါဂၤပၤဘၣ်အီၤတဖၣ် ပဒိၣ်ကိးဝဲ လၢလုာ် လၢဆဲးလၢတၢ်သူဟီၣ်ခိၣ်သန့ဒီး သ့ၣ်ပုၤပျံၤကွီၤတဖၣ် န့ၣ် လီၤ. တၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အါဒၣ်တက့ၢ်အဝဲသ့ၣ် ဘၣ်တၢ် ဟံးဆူဂ်က့ၤအီၤ လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်တသူဘၣ်အီၤဒီးဘၣ်န့ၣ် လီၤ.
- ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢ အဘၣ်တၢ်ဟံးဆူဂ်အီၤလၢ တၢ်သူၣ်တၢ် ဖျါဒိၣ်တၢ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အံၤ တၢ် ဂ့ၢ်ကီၤလၢ အပိာ်ထွဲထီၣ် အခံအဒိၣ်ကတၢ်လၢ သဝီဖိအဂီၢ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိ သးသမ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ၆ အမ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ယိၣ် ဝၣ်လၢသဝီဖိ ကယုအဂီၢ် အလီၤစ့ၤလီၤဝဲဒီး တၢ်သူၣ်ထီၣ် အပိးအလီၤ လီၤစ့ၤကွံာ်ဝဲ ခိဖျါလၢတၢ်ဟံးဆူဂ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်လီၤ လၢပုၤအါဂၤပၤဘၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အလီၤအယိၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ် ဟံးဆူဂ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးအံၤ ပသ့ၣ်ညါ ဘၣ်အီၤလၢ အမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ် ကီၤလၢ အကဟဲကဲထီၣ်သးအသိတကလုာ် ဖဲတၢ်ကွဲးလံာ် တၢ်ဟံးဖျါ တဘျီအံၤအဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

သုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ

- သုးတၢ်ဟံးန့ၣ်ဆူဂ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အံၤ အတၢ်ပညိၣ်ပၣ်ယုာ်ဝဲ ဒီး တၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသုးကလၢအသိ, ဘျီဂ့ၢ် ထီၣ်က့ၤသုး ကလၢလၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤတၢ်လံအသးသ့ၣ်တဖၣ်,ဘျီထီၣ် ဟံၣ်ယိၣ်လၢသုးဟံၣ်ဖိယိၣ်အဂီၢ် သူစ့ၤကိး ဟီၣ်ခိၣ်အံၤလၢ တၢ်မၤပနံၣ်တၢ်ကၤအဂီၢ် ၆သိးကမၤစၢၤဝဲ သုးအတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤတဖၣ် စ့ၤကိးန့ၣ်လီၤ.

“ပဖံးတၢ်မၤတၢ်လၢ ပကစၢ်ကရၢၢ်ပုၤတသ့လၢဘၣ်. ပမ့ၢ် လဲၤလၢပကျိးပုၤဒီး ပဘၣ်ယိၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်က ခးပုၤသ့ၣ် သ့ၣ်ဒါ...အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ယိၣ်လၢ ကညီတၢ်မ့ၢ်တၢ် ခုၣ် အသုးမ့ၢ်ဒိၣ်အဂီၢ်လီၤ. ပမၤအိၣ်က့ၤတၢ်လၢ ပဟီၣ်ခိၣ်လီၤတ သ့လၢဘၣ်. ပဝဲဒၣ်ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်ဒၣ်လၢတၢ် ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤဒီး လီၤ.
မိၤက---,(ပိာ်ခါ, ၄ န့ၣ်), ခ---သဝီ, ကိးတရံး ကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပုၤယာ်ကီၢ်ရဲၣ်, ကလံၤထံးကညီ ကီၢ်ဖဲၣ် (တၢ်ထံၣ်လိာ်သံ ကွီၤအိဖဲ လါအိ ကူး, ၂၀၁၄)

- သဝီဖိ ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲ ထံကီၢ်သုးဒီးသုးလၢအမၤစၢၤထံကီၢ် သုးသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤကမၢ်တၢ်ဒီး ဟံးဆူဂ်ဝဲဟီၣ် ခိၣ်ကပံာ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပၣ်ယုာ်ဝဲ ဒၣ် ပယီၤသုး, ကညီသုးခိးကီၢ်ဆၢ ဒီးကညီ တၢ်မ့ၢ်တၢ် ခုၣ်သုး မ့ၢ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်အါဒၣ်တက့ၢ်န့ၣ် သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တနးသ့ၣ်ညါ နၢ်ပၢ်ဆိအီၤလၢ အဘၣ်ယးဒီး တၢ်ကဟံးဆူဂ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် အံၤဘၣ်. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးတခါအပူၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးဖျါ ထီၣ်ဝဲလၢ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ပုၤဟဲလီၤအိၣ်အီၤ လၢအဝဲ သ့ၣ်က ဘၣ်ဆဲးလီၤအမံၤ လၢလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအပူၤဒီး အဝဲ

သ့ၣ်ဆဲးလီၤဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢခံအဝဲသ့ၣ် သ့ၣ်ညါဘၣ် က့ၤဝဲလၢ အဘၣ်တၢ်လံာ်အိၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးဘၣ်ခိၣ်ဆူကလီ ကွံာ် ဝဲအဟီၣ်ခိၣ်လီၤ ဆူသုးဖိၣ်စုကဝဲၤအစုပူၤ န့ၣ်လီၤ.

- ဖဲတၢ်ကွဲးဝဲလံာ်အံၤအဆၢကတီၢ် KHRG ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဒီးဝဲတၢ် ဟံးဆူဂ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ် ဟံးဖျါ လၢအကဲထီၣ်တၢ်လံအသး တချုးဒီးလၢလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၂၀၁၂ န့ၣ်အတီၢ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ် အဝဲအံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပနံၣ်တခါလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သုးအတၢ်ဟံး ဆူဂ်သဝီဖိအဟီၣ်ခိၣ်လၢ ကဆဲးမၤဒီးအသး ၆လၢနံၣ်လၢအ ပူၤကွံာ်အသိး န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်သဝီ အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်

- တၢ်မ့ၢ်ထီၣ်သတြီၤကွၢ်က့ၤလၢအပူၤကွံာ်တချုးဖဲ ၂၀၁၁- ၂၀၁၂ န့ၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်တ့ၢ်လံလၢသဝီဖိသ့ၣ် တဖၣ်သ့ၣ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအတၢ်တြီၤဆၢအကျါအ ကျဲအကလုာ်အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လီၤဆိဒၣ်တၢ် အဝဲသ့ၣ်သ့ ဝဲအ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီး အမ့ၢ်တၢ်ဝဲတၢ်ပိာ်သကိးလိာ်သးဒီး တၢ်မၤန့ၢ်ဆိၣ်ခံ သုးဖိၣ်စုကဝဲၤ လၢကဘျါရဲၣ်က့ၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤ အိၣ်အါထီၣ်ဝဲ. ၆န့ၣ်အသိးစ့ၤကိး တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် တၢ်မၤန့ၢ်မၤယါ လံာ်လဲၤလၢအဖိးသးစး ဒီးတၢ်တီၣ်ဖျါထီၣ် ဆူ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢၢ်ကရိသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲအိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဝဲ ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲသဝီဖိအတၢ် သ့တၢ်ဘၣ် အ ကျါအကျဲတခါ လၢကတြီၤဆၢဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ န့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်ဂ့ၢ်စ့ၤကိးအကျါ ၆အမ့ၢ် တၢ်တၢ်ပိာ်ဝဲသကိးတၢ်ဒီး သုးဖိၣ်စုကဝဲၤ လၢကဘျါရဲၣ်လီၤက့ၤဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ မ့တမ့ၢ်လၢ ကပတုာ်တၢ်တီၣ်ကျဲၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဂီၢ် ပထံၣ်ဘၣ် အ သူအသၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ၆လဲၣ်ဂ့ၤလဲၣ် ဂ့ၤ လၢတၢ်လီၤ တနီၤနီၤန့ၣ် သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဝဲပျံၤဝဲဖုးအီၤ မ့တ မ့ၢ်တၢ်ကမၤသံအီၤ သုးဖိၣ်စုကဝဲၤ တဖၣ် ဖဲအဝဲဖျါထီၣ် ဝဲတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ် တဖၣ်အခါ န့ၣ်လီၤ.
- သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် မၤဆိၣ်သရူထီၣ်ဝဲ သုးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် လၢ ကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ် လီၤဆိဒၣ်တၢ်ကညီဒိကလုာ်က ရၢ မိာ် ပုၤ ၆သိး ကမၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ အကဲထီၣ်အ သး ဖဲတၢ်လီၤလၢ အဝဲသ့ၣ် လုာ်ဘၢစံကမိၤန့ၢ်အ လီၤသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တနီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဘျါရဲၣ်အီၤန့ၢ်ဝဲ ခိဖျါ လၢသဝီဖိတဖၣ် ဆိၣ်သရူထီၣ်ဝဲသုးဖိၣ်စုကဝဲၤ သ့ၣ်တဖၣ်အ ယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အုၣ်ကီၤတဖၣ်

တၢ်တၢ်ပိာ်ဒုးသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ခွဲး

- သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤတဖၣ်လၢ အသ့ၣ်ညါဘျါရဲၣ်လီၤ အတၢ် ဂ့ၢ်ကီၤ အသ့ဒိၣ်ကတၢ်လၢ အတၢ် လိာ်, ဘၣ်ယးဒီး တၢ်ဘၣ် ဘျုးဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိလၢ အတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမ့အဂီၢ်, လၢတၢ်န့ၣ် အယိ ဖဲတၢ်က မၤတၢ်တီၣ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်တခါဂ့ၤတခါဂ့ၤ ကြား ဝဲလၢ ပုၤကဒုးသ့ၣ်ညါ လီၤကဝီၤဖိဒီး တဲပုးလီၤကဝီၤသဝီဖိ ထံထံဆးဆး ဘၣ်ယးတၢ်တီၣ်ကျဲၤလၢ ကဘၣ်ဒိ အဟီၣ်

(ဒိၣ်ခ့ၣ်ဘိၣ်အုၣ်)ဒီး သးဖီၣ်စုကဝဲၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢတဂၤ လၢတၢ်ပၤအလီၤန့ၣ် ကြၢးဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤဒီး ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ သဝီဖီအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် အတၢ်ပၤ န့ၣ်ဘၣ်ဒီး ကြၢးလၢ ကအၢၣ်လီၤလူၤဖိၣ်မၤထွဲဝဲ တၢ် အုၣ် ကီၤလၢ အအိၣ်ဖျါထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

- ကီၤပယီၤပဒိၣ်ကြၢးမၤလီၤတံၢ်ဝဲလၢ သဝီဖီကိးဂၤဒဲး က ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကတီၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တဖၣ်ဒီး ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တီၢ်ကြၢ်အ ကရၢမိၢ်ပုၤဒီး တၢ်သ့ထီၣ်ဆီလီၤအကွၢ်အဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်လီၤကဝီၤ လုၢ်လၢ်ထူၤသန့ပၤလီၤအိၣ် တုၢ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးအတၢ်စံၣ်စီၤ / တၢ်အိၣ်သး

- ပုၤမၤတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသိၣ်ထီၣ်ခဲလၢ် ကြၢးလၢမၤလီၤတံၢ်ကွၢ် တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အသုတကဲထီၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ဂီၤ တၢ်ဘၣ် ကံာ်ဂ့ၢ်လၢ တၢ်မၤဘၣ်ဒိ ပုၤဂ့ၢ်ဝီ ခွဲးယၢ် လၢအပၢ်ဖျါထီၣ်ထဲ အတၢ်ဂုၤဒဲးဝဲတဂ့ၤ. ကဘၣ်မၤတၢ်လၢ တၢ်ပလီၤ သ့ၣ် ပလီၤသးဒီးမၤလီၤတံၢ်အဝဲသ့ၣ် အပူၤမၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ်

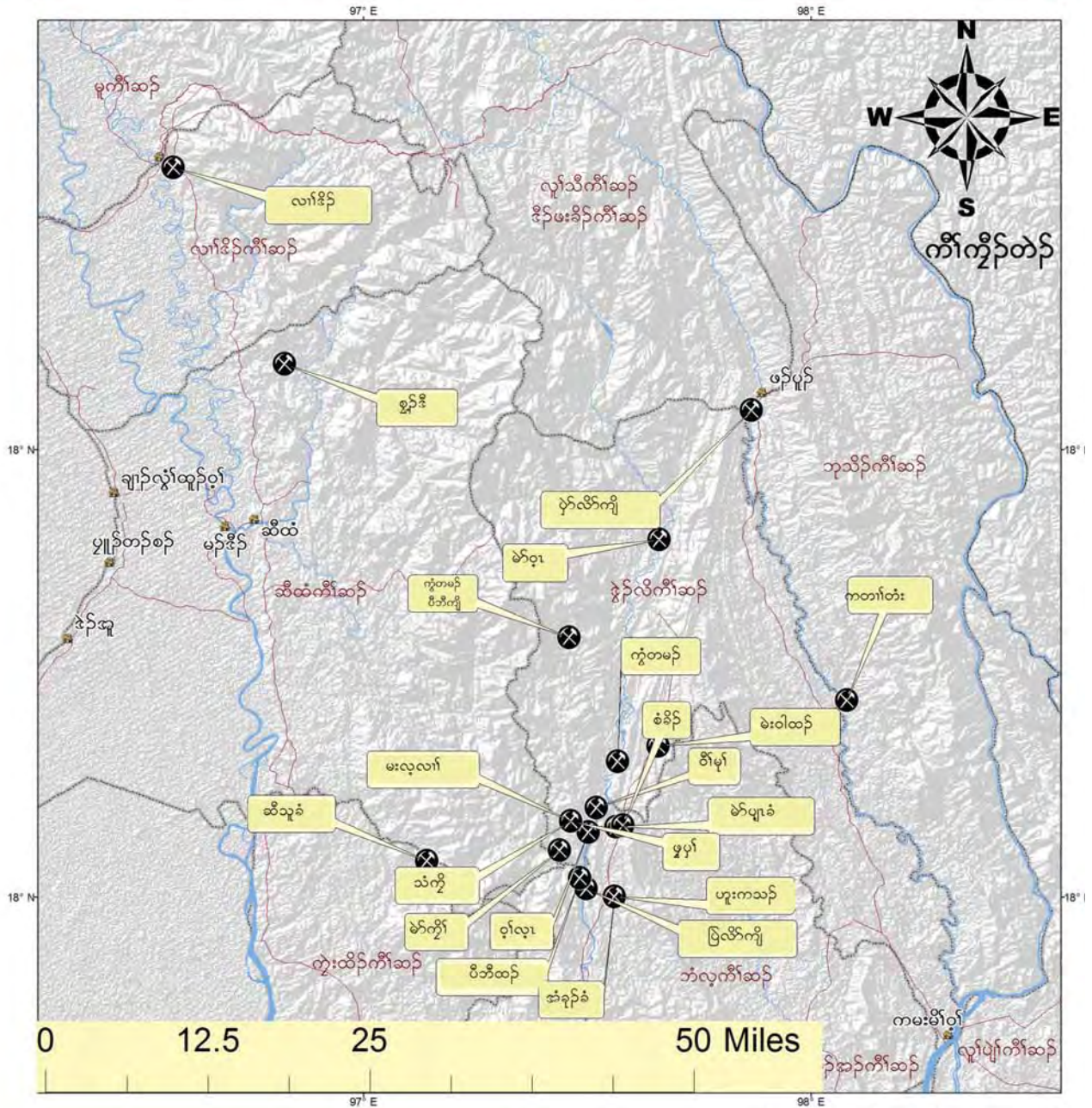
စ့ၢ်ကိး ဒ်သိး အသုတလဲၤကဟ် ပုၤလီၤကဝီၤဖိ အတၢ်ခွဲးယၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ.

- သးဖီၣ်စုကဝဲၤကိးဖုးဒဲး ကဘၣ်မၤလီၤစ့ၢ်အသုး တၢ်သဘံၣ် သဘုၣ် လၢတၢ်လီၤလၢ အကဲထီၣ်တုၢ်လံၤအသးတဖၣ်ဒီး ပတုၢ်ကွံာ် တၢ်ပံးန့ၣ်ဆူၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် လၢကီၤပယီၤ မ့ၢ်ထီၣ် ကလံၤထံးအပူၤတဘျီဖီ လၢတၢ်ပညိၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဆီလီၤသုးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, လၢအပၢ်ယုၢ်ဒီးသုးကလၢၤ, ကြၢ် တြီဆၢသုးကလၢၤဒီး ဟံၣ်လၢ အပူၤသုးဖိတဖၣ်အဟံၣ် ဖီဖီဖီ အဂီၢ် မ့ တမ့ၢ် ဒီးလဲ လီၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤဆူ ကမ့ၢ်ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ် ကျိၣ်စုတၢ်ဟဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘၣ်ပၤပတုၢ်ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.
- ကီၤပယီၤပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်န့ၣ်သုးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အအိၣ်လၢကီၤပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤတဖၣ် ကြၢးမၤလီၤ တံၢ်ဝဲလၢခါဆူမဲၣ်ညါတၢ်ကမၤတၢ်ပတုၢ်တၢ်ခးအဂီၢ်တၢ်ကဘၣ် ဆီမိၣ်ယုၢ်န့ၣ် ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်န့ၣ်သါ တၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်လၢ ပုၤကိးဂၤဂီၢ် လၢအပၢ်ယုၢ်ဒီး ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖီဒီး ပုၤဘၣ် ကီၤဘၣ်ခဲဖီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ.

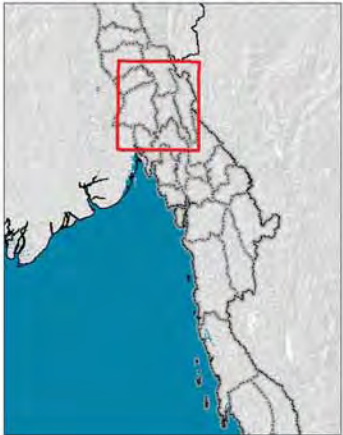
တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိအီၤဖဲ လၢအ့ၣ်ဖျါသ့ၣ်. ၂၀၁၃န့ၣ် လၢအအိၣ်ဘူး ဝဲမဲၣ်ကျဲၣ်ကျိၣ်သဝီ. န့ၣ်လီၤကီၤဆၢၣ်, ဖၣ်ပုၤကီၤရၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဒုး န့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ် တၢ်ဟးဂီၤ ဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ် ခိၣ်ဖျါလၢ တၢ်ရူၣ်ထူၤအယီၤလီၤ. (တၢ်ဂီၤ-KHRG)

တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဝဲတၢ်ချၢ်ထူအလီၢ်တဖၣ်

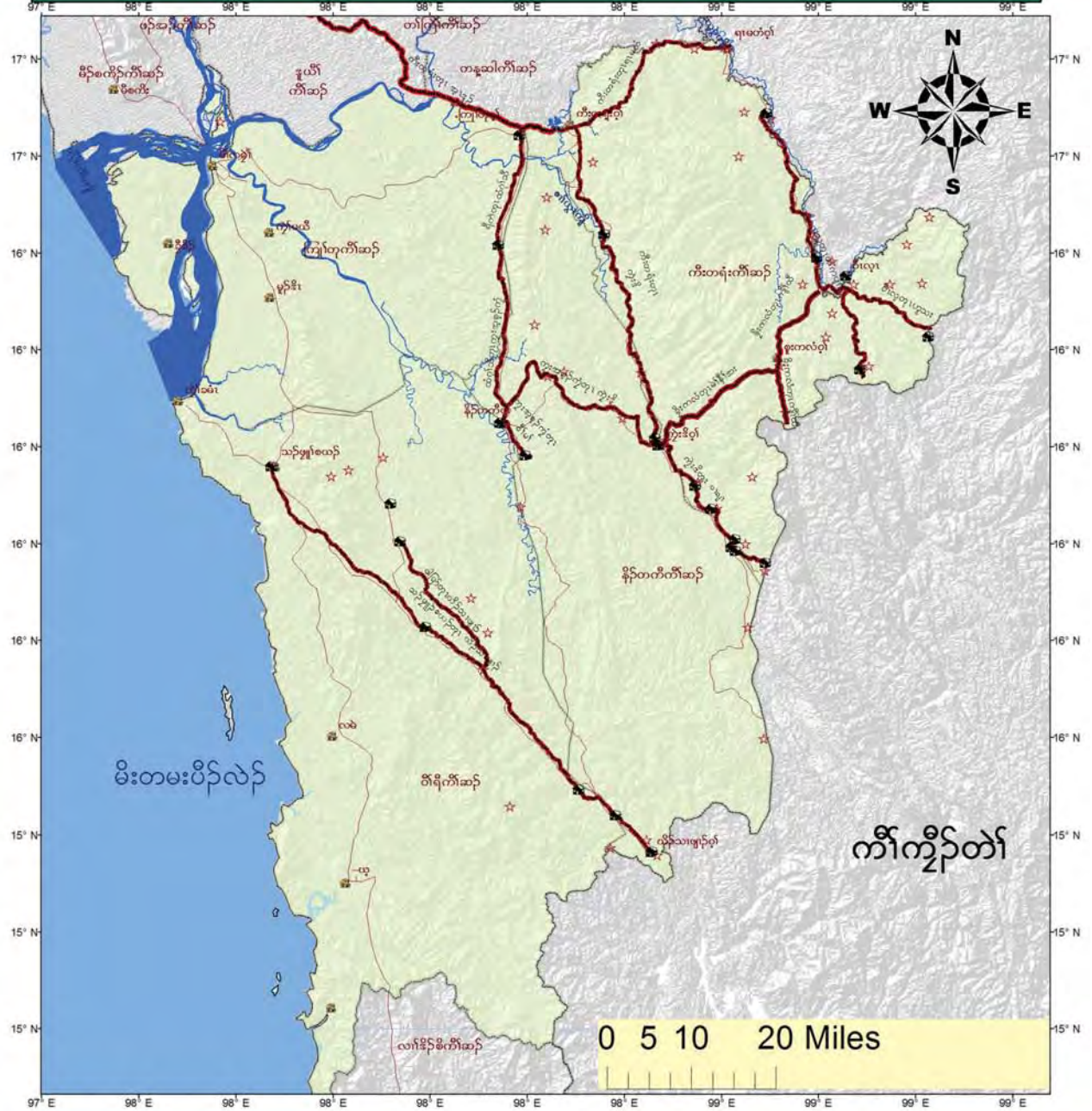

ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤတၢ်ပနီၣ်

- တၢ်ချၢ်ထူ အလီၢ်ကဝီၤ
- ဝုၣ်တဖၣ်
- ကျဲမုၢ်
- ထံကျိတဖၣ်
- ကညီ ကီၢ်ဆၢ်လီၢ် အဆၢ
- ပယီၤပခီၣ် အတၢ်မၤနီၣ်အဆၢ

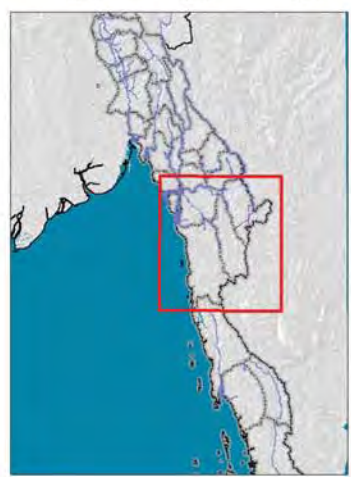

တၢ်တုကျဲဖၣ်ပုၤယၢ်ကီၢ်ရၢၣ် ကညီကီၢ်စဲၣ်

Legend

- နူသဝီတဖၣ်
- သုးကလၢၤ
- ဝုၢ်တဖၣ်
- ကျဲသီ
- ကျဲလၢအအိၣ်ဟံၣ်စၢၤ
- ထံကျိတဖၣ်
- ကညီကီၢ်စဲၣ် ထံဆၢကီၢ်ဆၢ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအရ့ၤဒိၣ်လၢ တၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါအိၤတဖၣ်

- ဖဲတၢ်ကွဲးလံာ်တၢ်ပာ်ဖျါ တဘျီအိၤ အဆၢကတီၢ် သဝီဖိလၢ ကညီတဝၢပူၤတဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ် ကလံာ်ထံးပူၤ ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အံၤ ရၤလီၤဝဲအသးသကးဆးဒး, နီၤအမ့ၢ်တၢ်ကူၣ်လဲၤမၤကၤအ ကလုာ်ကလုာ်, တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဆီလီၤ နူၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်ရူၣ်ထူးထီၣ် ဟီၣ်လၢတၢ်အိၣ်ယၢၤ, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါလၢ အဒိၣ်အမ့ၢ်တဖၣ်, ဒီးသးအတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျိၤ အဖိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- သဝီဖိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး တၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢ အလီၤဘၣ်ယိၣ်အဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ, ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီး, တၢ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျါဒီး တၢ်အိၣ် ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ် ကီၢ်တၢ်ခဲ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအတၢ်ပိာ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘျးစဲလိာ်သးတခါဒီးတခါ ဒီးဒူးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ပုၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်လၢ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အယီၤ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ် လီၤမၤဒီး တၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်လီၤလီၤမၤ, တၢ်မၤန့ၢ်ဆူၣ် ဆါလီၤအိၣ်ကွံာ် တၢ်ဖိ တၢ်လီၤ လၢအပၣ်ယုၢ်ဝဲဒၣ် ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢတၢ်ဘၣ် ဒီးအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, သ့ၣ်ပုၤလၢပုၤကိးဂၤသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လီၤ မၤကွံာ်ဒီး တၢ်န့ၢ်ဘၣ်အခွဲးလၢ ကယုထာ်သ့ၣ်မ့ၢ် ယိၣ်ဝဲ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပိးအလီၤ, ထံးဒိၣ်ဒီး မၤဘၣ်ဒိၣ်စံာ် လီၤကျိးလီၤဒီး တၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျါအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်, လၢထံးမူလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ထံးကဲထီၣ်က့ၤတၢ်စ့ၣ်တၢ်ပျါ, လၢအ ဒူးကဲထီၣ်ဝဲ လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆါဒီး တၢ်ကသိယး တၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်, ဟံၣ်ယီၤတအိၣ်လၢဒီး ဘၣ်သးကွံာ်လီၤကျိၤလၢ မ့ၢ်ကျိၤ ဝဲကွံာ်တၢ် ဂ့ၢ်ကီၢ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.
- သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤအိၣ်ဝဲအါကလုာ်အါဒီးအါဂၤ နီၤအမ့ၢ် ပုၤမၤကမၣ်တၢ်ဒီး မၤဘၣ်ဒိၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ် တဘျီယီၤလၢ အနီၤကစၢ် မ့တမ့ၢ်ဘျးစဲလိာ်သး သကိးသကိးန့ၣ်လီၤ. ထံးကီၢ်ပဒိၣ်မ့တမ့ၢ် ပုၤဆိၣ်ထွဲထီၣ်ကီၢ်ပဒိၣ် ကရၢ် ကရၢ်လၢ အပၣ်ယုၢ်ဒီး ပယီၤပဒိၣ်ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးကညီသး ခိးကီၢ်ဆၢ, ထံးလီၤ ကီၢ်ပုၤဒီး ထံးဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤ ပုၤမၤသကိးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် နီၤန့ၣ်အသိးစ့ၢ်ကိး ပုၤဒိၣ်ကျိၣ်ဒိၣ်စ့တဖၣ်ဒီး သးဖိၣ်စ့ကဲဝဲသ့ၣ် တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤတဖၣ်လၢ အမၤကမၣ်တၢ် ဒီးသဝီဖိတၢ်အုၣ်သး အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤသ ကိးတၢ်ဒိၣ် အမ့ၢ်ကီၢ်ပဒိၣ်ဒီး ပုၤမၤ မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ်အကလုာ်ကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအတၢ်ဘၣ်ဘျးအဂီၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သးဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤဟးဂီၤ အတၢ်မၤဘၣ်ဒိၣ်ပုၤခွဲးပုၤယာ် အါကတၢ်လၢတၢ်မၤနီၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အဘၣ်ယးဒီး တၢ်ဒူးသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ် ဆိလၢ အဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲ တၢ် တီၣ်ကျိၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤန့ၣ် တအိၣ်အါအါဘၣ်. နီၤန့ၣ်အသိး စ့ၢ်ကိး တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ စ့အိၣ်လိးလၢ တၢ်လီၤမၤ အပုၤတ ဖၣ်စ့ၢ်ကိး အိၣ်ဒၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. အါဒိၣ်တက့ၢ် တၢ်လီၤလၢ တၢ်ရဲၣ်ပုၤဘၣ်ယး တၢ်လဲၤထီၣ်ဝဲလၢထီၣ်အဂီၢ်အကျိၤန့ၣ် သဝီဖိ သ့ၣ်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲ အတၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤတဖၣ် ဘၣ်ဆၢၣ် အါဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ် တၢ်တကန့ၣ်ယုၢ်အိၤ မ့တမ့ၢ် ဖဲတၢ် တဲန့ၢ်ပၢ်အါ အဝဲသ့ၣ် တၢ်တက့ၢ်မ့ၢ်အိၤဒီး တၢ်န့ၢ်ဘၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကလံာ်ဒိကန့ၣ်ဝဲအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤ လၢ ပုၤဟဲတဲန့ၢ်ပၢ်အါလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ပဒိးန့ၢ်ဘၣ်အိၤအါတက့ၢ် ပုၤစံးလၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတလၢတပုၤဘၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တ ဟ့ၣ်လီၤဒီး တၢ်အပုၤကလံာ်လၢ အဘၣ်ဟ့ၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးအါတက့ၢ်န့ၣ် ဒီးသိး ကဟ့ၣ်လီၤ တၢ်သ့ၣ် ညါန့ၢ်ပၢ်အါလီၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကိးဟ့ၣ်ဆူၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်အပုၤကလံာ် ကျိၣ်စ့လၢအပုၤကလံာ်ဒိၣ် ဒီးသိး ကတုၢ်ယုၢ် ကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတခါအကျိၤ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်လိာ်အိၣ်အိၤလၢ ကဆဲး လီၤမၤဒီး ပုၤမၤန့ၢ်ကလံာ်အဝဲသ့ၣ် ဟီၣ်ခိၣ် န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤပယုၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဲထီၣ်သး အကလုာ်ကလုာ် သကုၣ်ဆးဒး ဘၣ်ဆၢၣ်, သဝီဖိတဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ် သူဝဲ တၢ်သ့ တၢ်ဘၣ်ဒိၣ်အမ့ၢ် တၢ်ဟံၤဖျါမၤသကိးတၢ်လၢကဆိၣ်သန့ၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢကဒိသဒါ ဒီး မၤစုၤလီၤ တၢ်ဘၣ်ဒိၣ်ဘၣ် ထံးလၢ တၢ်တီၣ်ကျိၤတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူၣ် ပုၤတဝၢဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢ်ကရိတဖၣ် ဒီး တၢ်က စိၣ်သန့ တဖၣ်ဒီး တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးဝဲဒီး ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ အမၤတၢ်တီၣ်ကျိၤတဖၣ်, နီၤန့ၣ်အသိးအဝဲသ့ၣ်မၤန့ၢ်ဆိၣ်ခဲဝဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ် သးဖိၣ် စ့က ဝဲပုၤန့ၢ်စိန့ၢ်ကမီၤတဖၣ်, မ့တမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်မၤနီၣ်မၤယါက့ၤဝဲ အဟီၣ်ခိၣ် ဒီး ပတံထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ် အလိာ်အုၣ်သးလၢ အဖိးမံလိာ်သးဒီး သဲစးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တြိဆၢက့ၤ တၢ်မၤ ပယုၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိး သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်ဝဲဘၣ်ဝဲတၢ်အကီၢ်အဖဲဖးဒိၣ်တခါ လၢအမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ် ပၢ်စုၤ ဘၣ်ယးဒီး တၢ်မၤနီၣ်မၤယါလၢ အဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါ, တၢ်တီၣ်ဖျါအလီၤဒီး တၢ်ကဟံးန့ၢ် ဂ့ၢ်ဝိအကျိၤအကျိၤလၢ အဖိးသဲစးသ့ၣ်တဖၣ် ပၣ်ယုၢ်ဒီး ပုၤတဝၢဂီၢ်လၢ လၢအဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ် သ့ၣ်တဖၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်တဟံၤပနီၣ် သဝီဖိ တၢ်ဟံၤဖျါသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ တၢ်လၢပသ့ၣ်ညါဖျါဘၣ်အိၤ လီၤလီၤဆိဆိတခါမ့ၢ်ဝဲ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် နီၤအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်လီၤ ဘၣ်ယိၣ်ဖးဒိၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဖးဒိၣ်တခါလၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် သနာ်က တဲသကိးတၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးဒီး သးဖိၣ်စ့က ဝဲတဖၣ်လၢ အမၤကမၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒိအံၤန့ၣ် သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်သကၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ် ဒီး တၢ်တပျါ တဲဖးဒီး တၢ်မၤဆူးမၤဆါလၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် ဒီးအပုၤတဝၢဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်တခါအကျိၤ သီခါတပါ ဘၣ်တၢ်မၤသံအိၤ မ့ၢ်လၢအဝဲတဲဘၣ်ယးဒီး တၢ်မၤဆါသ့ၣ် တဖၣ် အယီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တြိဆၢအိၤ ကီၢ်ခဲခဲဒိၣ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်လဲၣ်ဂ့ၢ် တၢ်လီၤ ဘၣ်ယိၣ်လၢ ကမၤတြိဆၢတၢ်အကျိၤအကျိၤလၢ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, သဝီဖိမၤန့ၢ်ဝဲတၢ်စံးဆါဒီး တြိဆၢဝဲန့ၢ် တနီၤလၢတၢ်ကဲ ထီၣ်သးအကျိၤ မ့တမ့ၢ်တၢ်တီၣ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ် တဘၣ်ပတုၣ်ယာ်ဝဲ အိၣ်တနီၤမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် တၢ်ဂၤလိာ်ဝဲဒီးအံၤအယီၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီဂိုဝ်းခွဲးယာ်ကရၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒူးဆိၣ်ထီၣ်အိၤဝဲ ၁၉၉၂ နံၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲ လီၤကဝီၤ ကရၢ်သဘူတဖုလၢ အဆၢၣ်လီၤ ဟ့ၣ်လီၤအသး ဒီးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဝဲ ပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ်တၢ်အိၣ်သး လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ ဒီး ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်သိၣ်လဲၤဆူ လီၤကဝီၤ ပုၤတဝၢပူၤ ဒီးသိး ကယုထာ် အဝဲသ့ၣ်လီၤကဝီၤအဂီၢ်အကျိၤ ဒီးထာ်ဖိၣ် ပုၤဂ့ၢ်ဝိ တၢ်မၤပယုၤ ဒိတၢ်အုၣ်သးတခါအသိး, ဒီးဒူးဟူထီၣ်သါလီၤ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ သကးဆးဒးလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒီး မၤသကိးစ့ၢ်ကိးတၢ်ဒီး သဝီဖိလီၤလီၤ ဒီးသိး အဝဲသ့ၣ် ကမၤဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်ထီၣ် အတၢ်ကူၣ်သ့ၣ်ရဲၣ်ကျိၤ လၢကဒိသဒါလီၤကွံာ်အနီၤကစၢ်သး လၢတၢ်မၤပယုၤအယီၤန့ၣ်လီၤ. အခိ, နယုထံၣ်သ့ၣ်ညါပတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အအိၣ် ဖျါဝဲဝဲ / www.khrgh.org အပူၤန့ၣ်လီၤ.

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်ဒုသဝီပုၤ